

GLEDALIŠKI LIST

SEZONA
1925/26

ŠTEVILKA 16

IZDAJA UPRAVA
NARODNEGA
GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI

GLEDALIŠKI LIST

KR. NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

IZHAJA 1., 10., 20. V MESECU

CENA 8 DIN

*Pozdravljeni, naši bratje v srcu
Bosne ponosne in na obalah našega
sinjega morja!*

*Prinašamo jugu pozdrav deda
Triglava in sneženih planin, naših
poljan in naših mest, vsega našega
naroda, ki se čuti srečnega v edin-
stvu z vami in gleda zaupno v našo
veliko skupno bodočnost.*

*Prinašamo vam plodove svojega
udejstvovanja v umetnosti. Z med-
sebojnim kulturnim zblževanjem in
spoznavanjem poлагamo temelje, na
katerih bo gradil naš skupni genij
svoje neminljive vrednote.*

Pozdravljeni!

Slovensko gledališče.

(Malo povijesti i statistike.)

Prva slovenska predstava u Ljubljani bila je g. 1670. dakle pred 256 godina. U kazalištu igralo se na slovenskom jeziku prvi put g. 1790. dakle pred 136 godina. Ova slovenska predstava davana je u tadašnjem t. zv. staleškom kazalištu, gdje su igrala njemačka društva. Slovenci su tamo bili rijetki gosti. To kazalište je g. 1887 izgorjelo. Poslije je gojila kazališnu umjetnost Narodna čitalnica u Ljubljani. Kad je g. 1891. dogradjeno pokrajinsko kazalište (sadašnja opera), su opet glumila njemačka društva, dok su si Slovenci morali postepeno izvojštiti pravo, da igraju nekoliko večeri i to u početku jedva jedanput, kasnije triputa na mjesec. Ali slovenstvo se je usprkos svih zapreka dalje razvijalo, te je i pokrajinsko kazalište postalo sasvim slovensko. Neznatna manjina ljubljanskih Njemaca sagradila si je zato svoje kazalište. U tome djeluje sada slovenska drama.

Poslije Narodne čitalnice preuzelo je brigu oko slovenskih predstava u Ljubljani dramatično društvo, koje je ustanovljeno g. 1876. Izdavalo je »Slovensku Taliju« sbirku gluma i libreta, raspisivalo nagrade za izvorna dramska i operaska djela, uzdržavalo glumačku školu, brinulo se oko kazališnog arhiva, biblioteke i garderobe te angažovalo dramsko i opersko osoblje. Dramski je repertoar dobivao sve veće dimenzije te je donosio klasička i moderna djela.

Od g. 1891. dalje počela se svom ozbiljnošću gojiti i opera na slovenskom jeziku. Nekoliko godina ranije, kad je izgorjelo staro kazalište, davale su se doduše u staroj Čitalnici diletantske operetne i male operne predstave, djelomice sa diletantima, djelomice sa školovanim solistima. Ali poslije g. 1891. davale su se redovite operne predstave. U prvoj su se sezoni izvodile slijedeće opere: U zdenecu (Blodek), Cavalleria rusticana (Mascagni), Prodana nevjesta (Smetana), Strijelac vilenjak (Weber).

Od tada odigrano je do danas preko 200 opera i opereta u slovenskom jeziku. Tradicija redovitog gajenja opere traje dakle preko 30 godina. Osim domaćih izvodjena su djela svjetskoga repertoara (slavenska, talijanska, francuska, njemačka) uvijek sa dobrim, često i sa izvrstnim uspehom. Za tog vremena angažovani su mnogi odlični solisti. Kod slovenske publike, koja je zaslugom preko pedesetgodišnjeg djelovanja »Glasbene Matice«, Glasbene škole a u posljednje vrijeme i Konservatorija glasbeno dobro odgojena, se je operna umjetnost duboko ukorjenila.

Pred konac svjetskog rata preuzeo je kazalište »Slovenski gledališki konzorcij« a g. 1920. naša narodna država.

Narodno gledališče u Ljubljani imade sada dvije zgrade i to: drama je u prijašnjem njemačkom, opera u prijašnjem pokrajinskom kazalištu. Na čelu uprave je upravnik g. Matej Hubad, poznati i mnogozaslužni slovenski glazbenik. — Direktor drame je knji-

ževnik g. Pavel Golia, direktor opere g. Mirko Polič, dramaturg pjesnik g. Oton Župančič, administrator g. Karel Mahkota i upravni tajnik g. Milan Pugelj. Cijelo kazališno osoblje ujedno sa upravom broji 214 članova. Dramski ansambel 32, operski ansambel sa zborom, baletom i orkestrom 111, tehničko osoblje opere i drame 60. Sezone traju po 10 mjeseci. Kazališno se općinstvo svake sezone stalno abonira. Posljednjih godina ima šest abonmana, od kojih svaki dobiva u toku sezone po 20 dramskih i po 20 operskih, odnosno baletskih predstava. Repertoar tekuće sezone obziže dosada sljedeće izvedbe, i to u drami: Vdova Rošlinka (Golar), Čvor (P. Petrović), Pegica mojega srca (Manners), Ifigenija na Tavridi (Goethe), Za narodov blagor (Cankar), Periferija (Länger), Zimska priča (Shakespeare), Veronika Deseniška (Župančič), Krpan mlađi (Milčinski), Zapeljivka (Golar), Profesor Storicin (Andrejev), Druga mladost (Scheinflug), Obrt gosp. Warrenove (Shaw), Naša kri (Finžgar), Henrik IV. (Pirandello), Ana Christie (O'Neil), Deseti brat (Jurčič-Golia), Pygmalion (Shaw), John Gabriel Borkman (Ibsen), Kar hoćete, Hamlet (Shakespeare). U operi: Cavalleria rusticana (Mascagni), Pagliacci (Leoncavallo), Hoffmannove priče (Offenbach), Aida (Verdi), Netopir (Strauss), Bagdadski brijač (Cornelius), Mrtve oči (D'Albert), Manon (Massenet), Nabor (Gerbič), Povratak (Hatze), Don Juan (Mozart), Eva (J. B. Foerster), Orfej u podzemlju (Offenbach), Rigoletto (Verdi), Gorenjski slavček (A. Foerster), Prodana nevesta (Smetana), Radoznale ženske (Wolf-Ferrari), Trubadur (Verdi), Večni mornar (Wagner), Tosca, Boheme (Puccini), Pelivan svete Gospe (Massenet), Grofica Marica (Kalman), La Wally (Catalani), Boris Godunov (Musorgski).

Koncem sezone 1924/25 je gostovala slovenska drama s potpunim moralnim uspjehom u Beogradu. Pokazala je braći Srbima tri slovenska dramska djela i to: Otona Župančiča tragediju »Veronika Deseniška«, Ivana Cankara »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, i Cvetka Golara lakrdiju »Vdova Rošlinka«. U toj sezoni gostuje slovenska opera kod naše braće u Bosni i Dalmaciji, gdje će prirediti u Sarajevu 6 predstava, u Dubrovniku 5, a u Splitu 7. Kao što je gostovala hrvatska opera već više puta u gradovima Bosne i Dalmacije i Slovenije, a lanjske godine beogradska opera u gradovima naše države, tako neka podje sada ljubljanska opera medju svoju južnu braću, da provede misiju medjusobnog kulturnog upoznavanja.

Giuseppe Verdi: „Aida“.

Opera u četiri čina. Napisao Antonio Ghislanzoni.

Dirigent: A. Neffat.

Redatelj: Fr. Bučar.

Kralj egipćanski (Rumpel-Zupan), Amneris, njegova kći (Thierry), Aida, etiopska ropkinja (Caleta, Žaludova), Radames, vodja egipćanske vojske (Knittl, Orlov), Ramfis, veliki sveštenik (Betetto), Amonasro, etiopski kralj, otac Aidin (Holodkov), Glasnik (Mohorič), Sveštenica (Ribič).

Sveštenici, sveštenice, ministri, vojnici, robovi etiopski, egipćanski narod. — Dogadja se u Memfisu i Tebama za vladavine Faraona.

Ovim svojim remekdjelom (napisano je za svečano otvorenje sueškog prekopa g. 1871.) završio je Verdi niz svojih popularnih opera. Postavio je ovim djelom punim rijetkog savršenstva monumentalan spomenik specifično talijanskoj operi.

I. slika. Buknuo je rat između Etiopije i Egipta. Divlji Amonasro upao je u plodovitu nilsku ravnicu te hara sve. Mladi Radames nestrpljivo očekuje, koga će Izida opredjeliti za vodju egipćanske vojske. Budeli to on, dignut će svojoj Aidi prestol do samog sunca. U takvom snatrenju ga zateče Amneris, Faraonova kći. Ona vidi, da se Radames i suviše zanima za njezinu ropkinju Aidu, za koju niko ne zna, da je kći Amonasra, i crna slutnja joj puni dušu. Kralj proglašuje Izidinu odluku: Vodja će biti Radames. Valja još poći u hram Vulkanov pa onda u boj! U općenitom zanosu je i Aida zaželjela mladom junaku: Vрати se kao pobjednik! Sudbonosnog li usklika! Sudbina je postavila među dragog i njenog oca nepremostivi jaz: rat!

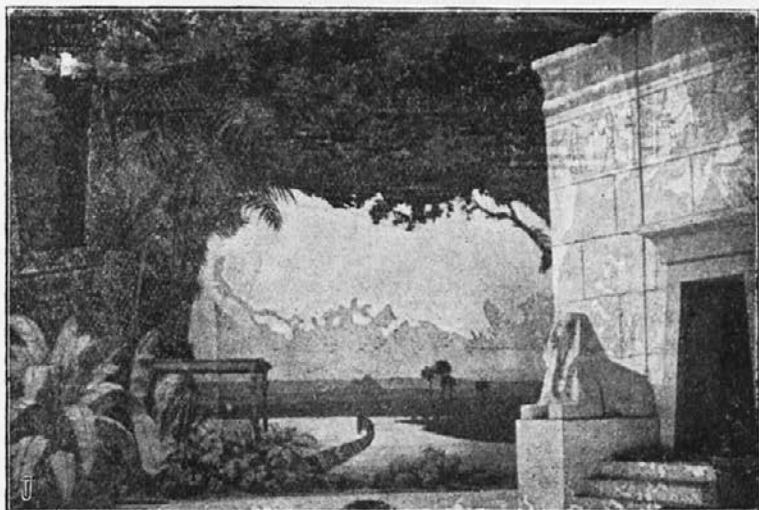
II. slika. U hramu Vulkana predaje Ramfis mladome ratniku posvećeni mač.

III. slika. Amneris teško isčekuje povratak hrabrog pobjednika. Još jače ju muči neizvjesnost zbog Aide. Lažnom viješću, da je Radames pao, izmami joj priznanje njene ljubavi. U to zaore trube: pobjednici se vraćaju. Aida je shrvana.

IV. slika. Uz veliko slavlje vraća se Radames pobjedonosan u Memfis. Kralj mu navješta kao nagradu ruku svoje kćerke i nasljedstvo u vlasti. A i svaku drugu želju hoće mu ispuniti. Radames moli milost i slobodu za robove. Među njima je i Amonasro, koji pričom o navodnoj smrti etiopskog kralja sakriva svoje visoko dostojanstvo. Ramfis i sveštenici se protive želji mladog vojskovođe, konačno pristaju na njegov predlog s time, da ostaju Aida i njezin otac u Egiptu kao taoči. Velikom himnom zaključuje se svečanost.

V. slika. Amneris polazi u hram Izide, da si izmoli ljubav Radamesa. Kraj istog hrama sastat će se Aida i Radames. Aida je puna teške slutnje. Još prije Radamesa dolazi joj otac, koji u divljoj odlučnosti još uvijek snuje propast Egipta. Zato neka mu pomogne kćerka, koja mora saznati od Radamesa, kojim će putem krenuti

egipćanska vojska. Njeno opiranje slomi sjećanjem na domaću zemlju, koja je predana pobjedniku na milost i nemilost. Ali eto Radamesa! Pod dojmom očevih pripetuja, a i u želji, da svog dragog odvede daleko od Amneris, izmami Aida Radamesu važnu tajnu. put će voditi kroz tjesnac Napata. Amonasro koji je prisluškivao nemože sakriti svojeg zadovoljstva. Bjednog Radamesa, koji je zdojan zbog svoje izdaje, bi htio povesti sobom, ali u to se pojave Amneris i Ramfis sa stražom. Amonasro i Aida pobjegnu, Radames se sam predaje sudu.

Dekoracija V. slike u Ljubljani.

VI. slika. Amneris pokušava, da bi spasila dragog. Ali uzalud! Radames odbija svaku pomoć, a pred sudcima se upropaštava upornom šutnjom. Smrtnu osudu nemože Amneris promjeniti svojim zdvojnim molbama, koje se u očaju konačno pretvaraju u kletve.

VII. slika. Nad Radamesom spustio se teški kam. Predan je smrti. U to opazi u svojoj grobnici živo biće — Aidu. Predmnjevajući sudbinu svog dragog, pošla je ovamo, da s njime zajedno umre.

Sveštenici vrše svoje smrtno obrede, a Amneris plače nad izgubljenom srećom.

Modest P. Musorgski: „Boris Godunov“.

Muzikalna pučka drama u četiri čina sa prologom. Tekst po Puškinu i Karamzinu. Preradio i instrumentirao N. Rimski - Kozjakov.

Modest P. Musorgski.

Boris Godunov (Holodkov), Feodor (Ribičeva) i Ksenija (Lovšetova) njegova djeca, dojkinja (Potučkova) knez Vasilij Ivanović Šujskij (Orlov), Andrej Ščelkalov, tajni pisar (Mitrović), Pimen, kronista, kaludjer (Betetto), Krivi Dimitrije (zvan Grigorij) (Knittl), Marina Mnišek, kći vojvode iz Sandomira (Thierry), Varlaam (Zupan) i Misajil (Mohorič) skitalice, krčmarica (Poličeva - Potučkova), Ludjak (Banovec), Nikitić, pandur (Janko), Vodja pogranične straže (Šubelj), tjelesni bojar (Simončić), Lovicki i Černjakovskij (Mitrović - Sekula) jezuiti.

Bojari, magnati, straže, hodočasnici, puk. Vrijeme 1598—1605.

»Boris Godunov« napisan je oko god. 1870. a prvi je put prikazivan 24. I. 1874. Kao svako djelo novoga pravca (a to je »Boris«

u svakom pogledu!) naišlo je na nerazumevanje i čak na neprijateljstvo oficijelne kritike, dok je omladinu upravo fanatiziralo. Od kolike elementarne sile je ovo djelo, svjedoči sud pariške javnosti, kad je 1908. davano u Velikoj operi: »Djelo je staro preko 30 godina, a ipak čini utisak, da nije djelo prošlosti, već budućnosti.« Taj sud je izrečen o djelu u preradbi Rimskog - Korzakova, koji je mnogošta ublažio i profinio, jer je original Musogorskoga bio za ono vrijeme prebrutalan, grub, suviše elementaran ili suviše moderan. Vjerujemo, da su hotimične tvrdoće i bizarnosti originala (što je sve išlo na račun »genijalnog diletanta« (!) Musorgskog), stvarale djelu prilične zapreke, te da mu je »europeiziranje« po Korzakovu omogućilo put u svijet. U koliko je to tačno, pokazati će skoro izdanje originalnog djela.

Da je Musorgski silna muzička priroda »koja svakim korakom osjećanja raskriva nanovo glazbu« (kako je rekao Debussy), dokazuju već njegova klavirska djela a naročito njegove pjesme, kojima nema premca možda u cijeloj literaturi. Sa »Borisom« probio je i prehitio formu dotadanje a možda i sadanje opere, je treba još iščekati hoćeli to djelo postati uzorom za budućnost. U njegovoj fragmentarnosti i lapidarnosti nalazi se zapravo odlika i sila tog djela. Razdjeljeno je u mnoge pojedine scene, koje su svaka zasebe samostalna cjelina, često grandioznih, ciklopičkih oblika. Naročito su tu pučke scene, kojima nema premca u opernoj literaturi.

Drama donosi epizodu iz ruske povijesti, naime umorstvo posljednjeg Rjurikovića Dimitrija, koji je čin u predaji naroda poznat pod imenom »uglički zločin«, i uzurpiranje ruskog prijestola po bojaru Borisu Godunovu. Zapravo ali je glavni moment toga djela tragedija ruskog naroda, koji u svojoj nesvjesnosti pada iz ruku jednog varalice u ruke drugog.

Prolog nas vodi pred samostan kud je otišao Boris poslije smrti cara Feodora i ubijstva njegovog mlađjeg brata i prestolonaslednika Dimitrija. Bojari insceniraju pučke izbore, to jest silom natjeraju nevješti narod, da moli Borisa neka se primi vlasti. U drugom djelu prologa vrši se svečano krunisanje u Kremlyu.

I. čin. Stari Pimen piše noću u svojoj ćeliji kroniku. Još jedan list — uglički zločin mora opisati pa će biti gotov. Onda će sve predati mladom drugu Grigoriju, neka nastavi veliko djelo. Ali častoljubivog mladića muče teški snovi, koji ga tjeraju u svijet. Tamo ga čeka velika zadaća: osveta nedužnog dijetea. — U društvu dviju skitalica prisprije Grigorij na litavsku granicu. U krčmi saznaje, da je granica zastražena. Iz proglosa, što ga čita nepismenom vodji pogranicke straže saznaje, da je odredjena potjera za njim, Griškom Otrepjevim. Iz tog škripca pokuša, ne bi li se izvukao time, da lažno pročita opis Grigorija, kao da je to skitalica Varlaam, nu taj u strahu za svoj život sabere svu svoju vještinu u čitanju, te pravilno pročita opis traženog Griške. Taj se spasava bjegom kroz prozor. II. čin. Boris u krugu svoje obitelji. Ksenija tuži za rano umrlim zaručnikom. Stara dodilja ju hoće razonoditi pjesmom. Pridružuje

joj se mali Feodor veselom igrom. Borisa muče teške brige. Njegova savjest nije čista. U nesreći, koja bje njegov dom i ruski narod, koji pati od glada i bolesti, osjeća prst božji. On znade, da se bojari potajno dogovaraju sa poljskom vlastelom, a to mu potvrđuje i njegov osobni bojar. Najopasniji je medju njima Šujskij, ali i najspretniji. Taj mu dojavljuje sada najstrašniju vijest: pojavio se usurpator, kojeg pomažu Poljaci, njemački car i papa, a taj se izdaje za — Dimitrija, koji da je na čudnovati način ostao živ. U svojoj priči o krvavom događaju u Ugliču potvrđuje mudri Šujski, da lješina malog Dimitrija dugo nije počela razpadati. Borisa muče halucinacije, koje pojačava tajanstveno odbijanje velikog sata. On je zapao u strašnu vlast nečiste savjesti.

III. čin. U Sandomiru snuju za to vrijeme Poljaci pomoću jezuita spletke protiv Rusije. Prebegli Grigorij bit će jim dobro orudje. Liepa i spretna Marina željna slave i sijaja, predobiva Grigorija za svoj nacrt. On se proglašuje za navodno ubijenog Dimitrija te polazi na Moskvu.

IV. čin. Natjeran od glada i nevolje, podjarivan od tajnih agnata i skitalica ustaje narod na bunu. Pred Kromi dovukao je bojara Hruščova te ga izsmjehiva. Ludjak Ivanić, prototip neukog, nevijesnog puka, još povećava bijednu sliku, koju nam pruža razularenost mase. Da bude metež potpun pojave se jezuiti, simbol nesreće Dimitrija. Od skitalica Varlaama i Misajila podjarivana masa hoće ih vješati, ali dolazak Dimitrija ih spasi. On polazi sa vojskom na Moskvu, a zavedeni narod ga pozdravlja te mu slijedi. Jedini ludi Ivanić ostaje i kuka: Ide dušman, biće težki, neprozirni mrak! Plači duša pravoslavna, rode moj, ljevaj suze! . . .

U granovitoj palači zasjeda дума. Šujskij priča o strašnom duševnom stanju, u kojem se nalazi car, kad taj zadje medju njih progonjen ponovno vizijom. Kad se pribere, dovede mu Šujski starca Pimena, koji priča o čudu kako je pastir progledao na Dimitrijevom grobu u Ugliču. Ta priča uništi poslednje snage Borisove. On hoće u samostan da okaje grijeh, te predaje carstvo i dobre savjete nekakom svom sinu Feodoru. Ali u tome ga dostigne smrt, baš kraj onog prijestola, kojeg je osvojio za tako groznu cijenu . . .

Giacomo Puccini: „Gianni Schicchi“.

Komična opera u jednom činu. Napisao Giovacchino Forzano.

Gianni Schicchi (Janko), Lauretta, njegova kći (Ribič), rodjaci Buoso Donatija: Zita, nazvana stara (Potučkova), Rinuccio, Zitin nećak (Banovec), Gherardo (Mohorič), Nella, njegova žena (Poličeva), Gherardino, njihov sin (Jerom), Betto iz Signe (Šubelj), Simone (Zupan), Marko, njegov sin (Sekula), Ciesca, Markova žena (Ramšak), liječnik Spinelloccio (Perko), Amantio di Nicolas, notar (Mitrović). — Firenze god. 1299.

Epizoda iz Danteovog pakla: komedija! I to kakova komedija! Tu su se sastala dva majstora: Forzano u librettu, Puccini u muzici.

Rodjaci Buosa Donatija sastali se oko njegovog leša. Svi žale po dužnosti i pristojnosti njegovu smrt, ali su još radoznaliji na njegovu poslednju volju. Crna ih slutnja mori, da su kod toga najbolje prošli fratri. I zbilja dugo traženi testament potvrđuje tu slutnju u punoj mjeri. Šta će sada? Rinuccio, koji je našao testamenat, izmolio si je zato dozvolu, da uzme Schicchijevu Laurettu. U nadi, da se ujak njega sjetio kako to valja, poslao je odmah po Schicchija i njegovu kćerku. Ali sad, u tom velikom razočaranju, ko će da misli na vjeridbu. No Schicchi uzima skoro to pitanje u svoje ruke. Ma da su se ga rodjaci zbog njegovog seljačkog roda prije branili, te ga je jedini Rinuccio branio tumačeći, kako Florenci treba novog zdravog elementa, koji je dao Giotta, Arnolfa i druge, pristaju, nakon početnih konflikata, koje ublaže Rinuccio i Lauretta, da se umješa u pitanje ostavštine. Ma da ima malo nade, pokuša ipak. Najprije se ustanovi, da u gradu još niko nezna za Buosinu smrt. Na mjesto lješine doći će Schicchi koji će odigrati posljednje časove Buosa Donati. Prvi pokušaj sa liječnikom uspije nada sve. Spinelloccio raspoznaje već po glasu, da je Buosu mnogo bolje, te se zadovoljava pozivom, neka se vrati u veče. Rinuccio ide po notara. Schicchi se preobuče te prima želje i obećanja sretnih rodjaka, koji svi žele dobiti što veći dio ostavštine — kad zamnije zvono. Zacijelo se doznalo za smrt Buose Donatija! Ali skoro se ispostavi, da se zvonjava tiče drugog mrtvaca. Schicchi je spreman ugoditi svima ali — dužnost mu je upozoriti ih na važnu odredbu zakona: »Ko krivotvori ili samo pomaže krivotvoriti testamenat, gubi desnu ruku i bit će protjeran iz Florence!«

Notar dolazi. Schicchi diktira testamenat, u početku na zadovoljstvu sviju, ta pogreb nesmiije stajati više od dva forinta a fratri dobiju svega pet lira! Ali kad dodju na red kuća u Florenci, mula i mlinovi, koje Buoso ostavlja dragome i vjernome Schicchiju, digne se među rođacima prava oluja, koju stišava jedino pjesma protjeranih krivotvoritelja... I tako se završi taj akt, koga potvrde i prisutni svjedoci Pinellino i Guccio. Ali čim su ovi otišli, razvije se između razočaranih rodjaka i Schicchija prava bitka, koju odlučuje Buosina palica u rukama odlučnog Schicchija.

Laretta i Rinuccio, koji su ostali poštedjeni od cjelog tog događaja, vesele se svojoj skoroj sreći, a i Schicchi nemože odoljeti zadovoljstvu, da je tome paru obezbijedio budućnost: za cijelo Buosini se dukati nisu mogli bolje upotrijebiti! Ma da je zbog toga bačen u pakao, ipak računa Schicchi na olakujuću okolnost, koju će mu općinstvo, sa dozvolom velikog Dante-ja, zacijelo priznati.

Jules Massenet: „Manon“.

Opera u četiri čina (pet slika). Po romanu Abbé Prévosta napisali
H. Meilhac i F. Gille.

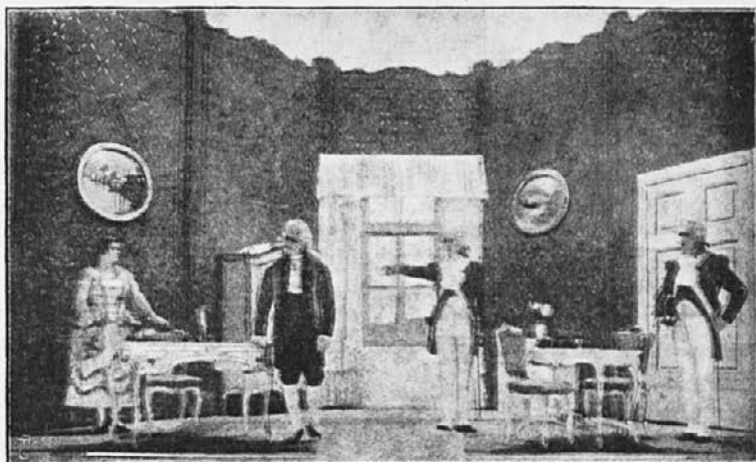
Dirigent i redatelj: M. Polič.

Manon (Lovšetova), Pousette (Ribič), Javotte (Polič), Rosette (Potučkova), Chevalier des Grieux (Banovec), Grof des Grieux (Betetto, Rumpel), Lescaut, Garde du Corps, kuzen Manone (Mitrović, Šubelj), Guillot de Morfontaine (Mohorič), Bretigny (Janko).

Gradjani, gradjanke, putnici, postiljoni, vojnici.

I. čin pred gostionom u Amiensu, II. u stanu des Grieuxa, Paris, Rue Vivienne, III. u seminaru St. Sulpice, IV. u Hotelu Transylvanija, V. na putu u L'Havre.

Prva izvedba: Paris, Opéra Comique 19. I. 1884.

Manon II. čin u Ljubljani.

Massenet je tipični predstavnik elegantnog, dobro odgojenog, kulturno prezrelog francuskog naroda. Elegantan, fin u pripovijedanju i slikanju ne zalazi preduboko u iscrpljivanju duševnih konflikata, već se radje drži površine, i ublažuje manirom, koja odaje dobri odgoj, sve disonance života, koje bi bile kadre da povrijede osjećaje otmjene publike. Massenet, koji je skoro svaku godinu svog zrelijeg doba znao dovršiti po jedno (obično operско) djelo bio je bez svake sumnje jedan od najgenijalnijih muzičara francuskih. Zato svjedoče njegove opere »Manon« i »Werther«. Ako će i bezbroj ostalih operских djela tog majstora vremenom preći u zaborav, bit će dovoljne ove dvije, da mu osiguraju odlično mjesto medju velikim majstorima.

I. slika: Na putu u samostan, koji vodi kroz Amiens, dočekuje Manonu, svoju živahnu i koketnu kuzinu, lakoumni i do neke mjere neskrupulozni sergeant Lescaut. Ne mogući odoljeti pozivu

svojih drugova, pušta bezazlenu djevojku, te se zadovoljava time, da joj očituje svoje poglede na pristojnost i čast. Ovdje ju nadje mladi, neiskušeni chevalier des Grieux, koji je zakasnio na poštanska kola. U mladim srcima skoro usplamti žar prve ljubavi. Na savjet Manone upotrijebe kola, što ih je ranije stavio joj na raspoloženje bogati Guillot, te zajednički bježe u Pariz.

II. slika. Des Grieux je odlučio, da izmoli od svog oca pismom dozvolu za brak. Ali u to ih buni Lescaut, koji u pratnji preobučenog Bretignya, obožavaoca Manone, dolazi pod izlikom da traži zadovoljštinu za okaljanu obiteljsku čast. Prava namjera dolazka je, da Bretigny upozori Manon o skorem odstranjenju des Grieuxa po njegovem ocu, i zato, da ju pridobije za sebe. Dok des Grieux, sretan što je umirio grubog sergeanta, šalje pismo svom ocu i sniva o budućoj sreći, dotle se Manon poslije teške duševne borbe oprašta od njihovog malenog ali tako ugodnog doma. Des Grieuxa izmame iz sobe te ga silom odvedu, a Manon se baca u vrtloj života.

III. slika. Razočarani des Grieux želi tek jedno: zaboraviti ime onog varavog bića, koje mu je ojadilo život. Zato se posvećuje, postaje abbé. Stari grof nemože sakriti finu ironiju, kojom popraćuje taj novi, nepromišljeni korak svog osjetljivog sina. Ali Manon ne miruje. Usred sijaja, kojim ju okružuje bogati Guillot, sjeća se svog chevaliera i potraži ga u Saint Sulpice. Uzaludno je svako otiimanje, Manon konačno pobjedjuje: abbé bježi s njom u svijet.

IV. slika. Ali to nije više ona skromna Manon. To je žena željna sijaja, novaca. Ona dovede svog chevaliera čak u hotel Transylvaniju, gdje ga pomoću Lescauta nagovori na igru. Tu se nadje chevalier sa svojim rivalom Guillotom, koji, uzbudjen zbog ponašanja Manone provocira skandal. Sa stražom dolazi i stari grof, koji još jednom hoće izbaviti svog sina. Manon odvedu, da ju kao propalu žensku odsude na deportaciju.

V. slika. Na putu u L'Havre očekuje des Grieux transport odsudjenih, u namjeri, da pomoću Lescauta i najmljenih ljudi riješi Manon. Ali ljudi mu pobjegnu i tako uspije Lescautu tek novcem, da izbavi bolesnu i polumrtvu Manonu. Kod pogleda na svog dragog ona opet malo oživi, te si puna kajanja predbacuje svoje grijehе. Ali prekasno. Za nju nema više života. Nu u oči smrti nemože zatajiti svoju narav: večerna zvijezda pričinja joj se kao krasan dijamant...

Josip Hatze: „Povratak“.

Glazbena drama u jednom činu od Srgjana Tucića.

Dirigent: A. Neffat.

Redatelj: E. Kralj.

Ivo (Orlov), Jela, njegova žena (Čaleta), Kata, njezina mati (Potučkova), Stanko, bogati seljak (Mitrović), Dako, prosjak (Betetto, Rumpel), Luka, seljak (Rus J.), Marta, namiguša (Polićeva).

Čin se događa na selu naših dana. Badnje več.

Povratak (Dakina priča) u Ljubljani.

Hatzov je »Povratak« najodličnije djelo jugoslavenske operne literature verističkog pravca. Pisano je u duhu maestra Mascagnija, kome je i posvećeno, ali donosi i jaki elemenat slavenske melodike, što nas naročito za to djelo obvezuje. Vanredno efektni libreto, a ne manje temperamentna glazba osiguraće mu stalno mjesto na repertoiru naših pozorišta. Djelo je napisano g. 1910. Izvodjeno je do sad u Zagrebu, Splitu, Osijeku, Sarajevu, Bratislavi i Ljubljani.

Badnje je več. Veselo je društvo kod kume Kate. Javlja se prosjak Dako, koji im priča o svojoj prvoj nesretnoj ljubavi. Priča se duboko doimlje Jele, zbog njenog odnošaja prema bogatom Stanku. Ta i ona je izdala svog muža, koji se potuca po svijetu, da zaradi koriceu hljeba, a sve to zbog lagodnijeg života. Stanko ju jedva umiri te obećaje, da će doći za ponoćku. — Dok se majka i kći spremaju udje naglo Ivo. Vratio se iz svijeta, teško mu bijaše bez svojih! Žene se zaprepaste, nemogu sakriti zabunu. U zao čas dolazi i namiguša Marta, koja jedva dočeka da ispriповijedi Ivu pravo stanje u njegovoj kući. Nesretnog muža udari to kao grom. Čeznuo je za svojim domom i u želji, da se što prije povрати i da donese bar nešto novaca sobom, žrtvovao je svoju ruku, kako bi zanju dobio odštetu. A čemu sve to? Da nadje svoju sramotu, svoju nesreću! I on vadi banke, te proklete, gnjusne banke te ih razdere. U to se čuje pjesma. Stanko je, koji dolazi. Ivo mu sjuri nož u srce, dok se iz obližnje crkve čuju zvuci božićne pjesme, koja navješta ljudima mir.

Ernanno Wolf-Ferrari: „Radoznale ženske“.

(Le donne curiose.)

Glazbena komedija u tri čina (6 slika).

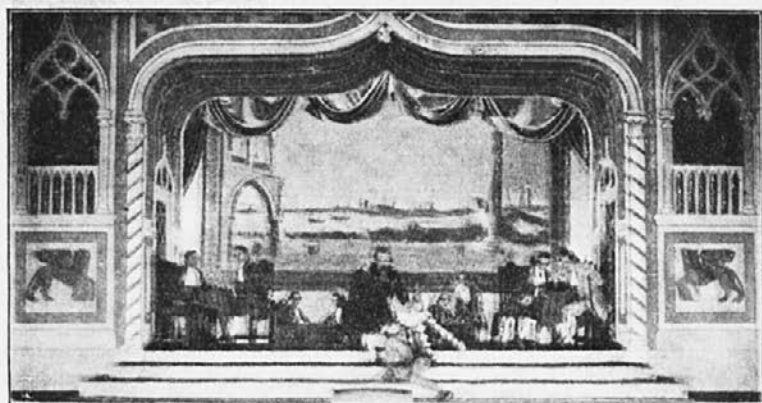
Po C. Goldoniju napisao Dr. L. Sugana.

Dirigent: A. Neffat.

Redatelj: Fr. Bučar.

Ottavio (Rumpel), Beatrice, njegova žena (Potučkova), Rosaura, njihova kćerka (Lovšetova), Colombina, djevojka kod Ottavia (Polić), Lelio (Janko), Eleonora, njegova žena (Ribičeva), Flerindo (Banovec), Pantalone (Šubelj), Arlecchino (Zupan). Članovi kluba »Amicizia«.

Dogadja se u Mletcima god. 1750.

I. slika u Ljubljani.

Wolff - Ferrari je s uspjehom pokušao, da uskrisi i modernizira klasičnu »opera buffa«. U tu svrhu upotrebljava rado sujete iz Goldonijevih komedija sa tipovima iz njegovog rodnog mjesta Mletaka a navlastito osobama iz »commedia dell' arte«. To mu je navlastito uspjelo u operi »Le donne curiose« (prva izvedba: München 1903), koja se može nazvati prototipom moderne komične opere.

Mletački gradjani ustanovili su svoj klub »Amicizia« (prijateljstvo). Glava tog kluba je gospodin Pantalone dei Bisognosi, a sluga Arlecchino. Tu upoznamo flegmatičkog Ottavia, kolerika Lelia, veselog Leandra itd. i mladog zaljubljenog Florinda, budućeg zeta gospodina Ottavia. Njemu u čast pripremiti će u veče dobru večeru. — Dotle očekuju nestrpljive žene svoje muževe na ručak. Kod svetog Marka je već davno odzvonilo podne. Sve imadu istu želju: da saznadu što se dogadja u klubu iz kojeg su isključene ženske. Svaka donosi svoje informacije: da igraju, da ljubakaju, da traže lapis filosoforum, da traže zakopano blago. Sve to im potvrđuje uslužni Arlecchino, koji bi zato skoro izvukao batine. Da doznade istinu pokušava Bea-

trice kod svog muža uzalud sa pravom bračnom scenom, Rosaura kod svog Florinda na savjet Colombinin čak fingiranom nesvjesticom. — Eleonora prva počne riješavati to pitanje praktički: pretraži mužu džepove i konfiscira ključ koji otvara društvene prostorije. — Na istu misao dodju i žene kod Ottavia. Ali im to ne uspije, dok ne prolije hitra Colombina kafu na Ottavijev kaput. Tako može zamjeniti društveni ključ sa podrumskim. Rosaura, koju majka isključuje od daljnje ekspedicije, iznudi ključ od bezazlenog Florinda obećanjem, da neće ga upotrijebiti. Sada nastupa teška zadaća, kako će ući u klub. Colombina se je doduše preobukla u mušku odjelo, ali to joj ne smeta, da se ipak malko boji i da joj Pantalone oduzme ključ. Eleonorin ključ je ostao u bravi, kad je morala zbog dolaska Pantalona pobjeći. Dok ulaze neoprezni muškarci dobrotom glavara njihovog kluba, dočeka Florindo, koji počinje dvojiti o ženskoj vjernosti, svoju Rosauru teškim predbacivanjem; djevojku, koja pada u pravu nesvjesticu, podupre nadošli Arlecchino. Sad mora on pomoći. A kad neće lijepim načinom, pomažu batine! — Ženske su ušle, te pribivaju iz prikrajka — bezazlenoj večeri svojih muževa. Još bi mogle sakriti svoju slabost, ali to ne bi bilo konsekvantno. Želja, da što bolje kontroliraju, što im muževi rade, odvede ih tako daleko, da se odaju. Ali supruzi (pa čak i Lelio!) kvitiraju kavalereskno pot-hvat svojih nježnih družica — glazbom i plesom.

Guiseppe Verdi: „Rigoletto“.

Opera u tri čina (4 slike). Po Hugo-ovoj drami »Le roi s'amuse« napisao F. M. Piave.

Dirigent: A. Balatka.

Redatelj: Fr. Bučar.

Vojvoda (Banovec), Rigoletto, dvorska luda (Holodkov), Gilda, njegova kći (Lovšetova), Giovanna, njena čuvarica (Asejeva), Sparafucile, bandit (Betetto, Rumpel), Maddalena, njegova sestra (Thierry), Monterone (Janko), Borsa (Mohorič), Marullo (Šubelj), Ceperano (Sekula), Grofica Ceperano (Polič), Paž (Jerom), Stražar (Pip). Dvorske dame i gospoda. Dogadja se u Mantovi i okolici u XVI. vijeku.

»Rigoletto« znači uz »Trubadura« i »Traviatu« kulminaciju majstorovog stvaranja u drugoj periodu. Prikazivana je ova opera prvi put god. 1851. u Mletcima.

I. slika. Svečanost kod mladog, lakoumnog vojvode, koji se bavlja udvarajući grofici Ceperano. Dvorjanici, uvijek spremni na spletkarenja, pronašli su, da imade dvorska luda svoju dragu. Odluče da će mu ju ugrabiti. Dok se Rigoletto i vojvoda trude, kako bi našli načina, da pridobe groficu Ceperanu, dolazi stari Monterone, koji traži zadovoljštinu za čast svoje kćerke. Na zasmehivanja Rigoletta, odgovara starac prokletstvom.

II. slika. To se je Rigoletta silno dojmilo. On strepi zbog svoje kćerke, koju su proglasili dvorjanici za njegovu dragu. U to mu se ponudi bandit Sparafucile. Za sada ga još ne treba, možda kasnije. Usprkos Rigolettine pažnje uspije preobučenom vojvodi, koji je već pronašao lijepu Gildu, da se ušulja u njegov stan. Izdaje se za siromašnog daka Gualtieri Malde te izjavljuje Gildi svoju vruću ljubav. Ljubavnike smetaju dolazeći dvorjanici, koji se dive Gildinoj ljepoti. Ni Rigoletto nema mira. Na povratku sukobi se sa dvorjanicima, koji ga prevare, da su došli ugrabiti Ceperanovu ženu. Sa krinkom prevežu mu oči i uši maramom, tako da mogu nesmetano raditi. Prekasno se zdvojni starac dosjeti da je prevaren, te da je pomogo ugrabiti vlastitu kćer.

III. slika. Dvorjanici ispriповjede vojvodi dogodjaje prošle noći, pred Rigolettom ali prave se nevješti. Ne pomažu ni molbe ni zaklinjanja nesretnog oca. U to se pojavi Gilda. Skrušeno priznaje ocu svoju ljubav za Gualtieri Maldé-a, o kome nije imala pojma, ko je zapravo. Nesretni starac prisizhe osvetu baš u času, kad vode Monterona u zatvor.

IV. slika. Rigoletto se je obratio na Sparafucila. Maddalena, njegova sestra je po običaju domamila žrtvu u duplje toga bandita. Nu tamo se vojvoda osjeća u društvu lijepe djevojke veoma dobro, dok Gilda tuguje nad svojom nesrećom. Sve je spremno. Rigoletto će doći u dvanajst sati po lješinu, kćerku šalje preobučenu kao muškarca u Veronu. Ali vara se: osveta mu neće uspjeti. Maddalena je zavolila mladog stranca, koji je zbog oluje ostao u njihovoj kući te sada spava. Ona navaljuje na svog brata neka ga poštedi. Ova

konačno pristaje na to, ako se do polanoći javi koji drugi stranac, kojeg bi mogao predati grbavcu. Gilda, koja se vratila, žrtvuje se za ljubljenog muža.

Oluja se je stišala. Polanoći odbija. Bandit predaje grbavcu lješinu, u kojoj prestravljeni starac prepoznaje svoju kćer.

Alfredo Catalani: „Wally“

Opera u četiri čina. Libretto napisao L. Illica.

Dirigent: M. Polič.

Redatelj: E. Kralj.

Wally (Čaleta, Thaler), Stromminger, njen otac (Rumpel, Sekula), Afra (Potučkova), Walter (Ribič), Hagenbach iz Söldna (Knittl), Gellner iz Hochsthofa (Mitrović), Glasnik iz Schnalsa (Zupan). Stanovnici iz Söldna, Hochsthofa, lovei.

Dogadja se u visokim Alpama: I. čin na Hochsthofu, II. godinu dana kasnije u Söldnu, III. isto veče na Hochsthofu, IV. nekoliko mjeseci kasnije na Murzollu.

Djelo je napisano u jeku verizma. Izvedeno je prvi put na milanskoj »Scali« god. 1892. Nosi sve karakteristike ove epohe, a odlikuju ga naročito interesantna i originalna instrumentacija te široka temperamentna melodička linija.

Libretto, što ga je napisao po romanu W. v. Hillern L. Illica, nas vodi u alpske visine, na krajnju granicu ljudskog bitisanja.

I. čin. Stari Stromminger slavi na Hochsthofu uz pjevanje i pucanje svoju sedamdesetgodišnjicu. Sjećanje na slavnog strijelca Hagenbacha iz bližnjeg Söldna bi skoro pomutilo veselje, ali mali Walter razonodi sve pjesmom što ju je složila Wally. U to se pojave veselo pjevajući lovei iz Söldna. S njima Hagenbach, koji je baš ubio medvjeda. Njegovu priču prekida već nešto pripiti Stromminger izzivanjem, koje se pretvara u ozbiljnu tuču. U to se pojavljuje medju njima čudan stvor — Wally. Hagenbach je dirnut njenom pojavom. Veselje je pokvareno, svi polaze. Kod Strommingera ostaje samo Gellner, obožavalac Wally. U ognjevitom pogledu, kojim je uzvratila Hagenbachove riječi, pročitao je svoju sudbinu. Ona neće biti nikad njegova. Stari je Stromminger drugog mišljenja. On određuje, da će se svatba sa Gellnerom izvršiti za mjesec dana. Ako Wally nato ne pristaje, neka podje iz kuće, kud ju oči vode. I ona ide, ide onamo kud dopire jeka domaćih zvonova. Na putu ju prati mali Walter.

II. čin. Stari je Stromminger umro. Wally je sada gazdarica na Hochsthofu. Ali nema joj mira. Na zabavama traži utjehe i možda zaborav na bezbrižnog Hagenbacha.

Pred gostionom lijepe Afre u Söldnu se svijet veseli. Pada i riječ o ljubavi, kojom se Hagenbach i odviše lakoumno poigrava. Naročito ne valja izazivati ponosnu Wally, opozoruje ga Walter. To i ona potvrđuje, kad ju mladići pozivlju na ples: onaj, koji bi joj u plesu ugrabio cjelov, bio bi njezin! Za vrijeme blagoslova u obližnjoj crkvi dolazi do razračunavanja medju njom i Gellnerom. Na njene izazove odgovara on istim načinom, te pobudjuje u njoj ljubomor na Hagenbacha zbog lijepe Afre. Zasjepljena Wally uvrijedi bezazlenu djevojku, koju zaštiti Hagenbach. Da, još više! U objesnom raspoloženju okladi se on sa momcima, da će Wally za kaznu ugrabiti za

vrijeme plesa cjelov. Ali osjećaji poremete sve namjere. U navali dotle zatomičene ljubavi zaboravljaju Hagenbach i Wally na sve, te se poljube prvim iskrenim cjelovom prave ljubavi. Vrisak i pljesak motreće ih svjetine probudi ih. Hagenbacha odvuku momci skoro bezsvijesnog u svoju sredinu da proslave pobjedu nad ponositom gazdaricom sa Hochsthofa, a Wally, koja s pravom smatra, da je prevarena, snuje osvetu: bit će Gellnerova, ako ju taj osveta smrću Hagenbacha.

III. čin. Wally se vraća slomljena na Hochsthof. A Gellner se je spremio na posao. Pijani glasnik iz Schnalsa dojavljuje mu, da se Hagenbach u noći uputio prema Hochsthofu. Sastanak sa Wally mora se usujetiti. Zato ugase svjeću ispod raspela, koja omogućuje siguran prelaz preko mosta, i čeka. Wally se je medjutim pokajala, te bi htjela Hagenbacha upozoriti na opasnost. Nu misao, da ga je tamna noć zadržala u Söldnu, ju umiruje. Medjutim dolazi Hagenbach. Klečeći hoće izmoliti od Wally oprostjenje. Nu, sa mosta ga Gellner strovali u ponor. Kad to saopštava Wally, hoće ona u zdvojnosti baciti sebe i Gellnera za njim, ali u to začuju iz dubine uzdahe. On još živi! Wally dozivlje susjede na pomoć, a kad dodju i oni iz Söldna, predvodjeni od Afre, koja naslućuje nekakovu opasnost, spušta se u ponor te spasava Hagenbacha. Ubedjena, da je njena sudbina zapečaćena, prepušta sve svoje Afri te polazi u planinu.

IV. čin. Na visokom Murzollu usred snijega i leda samuje Wally, riješena svake veze sa svijetom. Ni Walter, koji joj je bio često toli mio drug, nemože ju dovesti natrag u dolinu. Jednu želju joj mora ispuniti: kad stigne u dol, neka joj zapjeva omiljelu pjesmu. Bijele magle ju okružuju, a iz daleka čini joj se, da ju dozivlju tajanstveni glasovi. Bliže i bliže dolaze, dok se pojavi — Hagenbach. Došao je nakon ozdravljenja, da se zahvali svojoj spasiteljici, i da izmoli oprostjenje za svoj čin u Söldnu. On joj priča o svojoj ljubavi, koja ostane nepromjenjena, ma da mu ona priznaje grijeh, koji ju tereti. Zadubljeni u svoje osjećaje, gledaju novi, sretni život, koji ih čeka, te ni ne osjete, da ih okružuju guste, prijeteće magle. Kad se prenu, podje Hagenbach, da zatraži put povratka, ali u to ga zahvati lavina i ponese u dubinu. Wally je izgubila sve. Sa visine baca se za svojim dragim.

Richard Wagner: „Ukleti Holandjanin“.

(Der fliegende Holländer).

Romantička opera u tri čina. Libreto napisao R. Wagner.

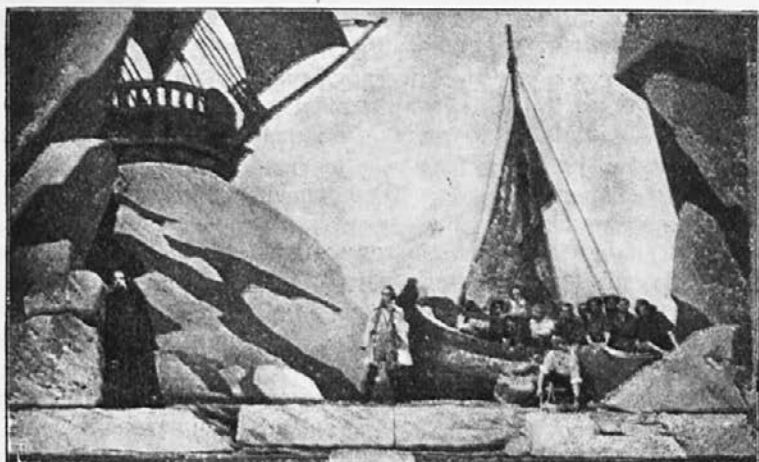
Dirigent: A. Balatka.

Redatelj: Prof. O. Šest.

Daland, norveški pomorac (Betetto, Rumpel), Senta, njegova kći (Čaleta, Žaludova), Erik, lovac (Knittl, Orlov), Mary (Potučkova), Dalandov kormilar (Mohorič), Holandjanin (Holodkov).

Dalandovi mornari, djevojke.

Dogadja se na norveškoj obali: I. čin u uvali Sandvike, sedam milja od Dalandove kuće, II. u Dalandovoj kući, III. pred njom, sve istog dana, odnosno slijedeće noći.

I. čin u Ljubljani.

Sva Wagnerova djela provejava poput »Leitmotiva« ideja spašenja, koju on svojom velikom umjetnošću varira i gradira od djela do djela. Taj momenat podaje njegovim koncepcijama onu duboku etičku vrijednost, koja tek daje umotvoru njegovu umetničku potenciju. Od osobite važnosti za prosudjivanje njegovog djela je činjenica, da je svaka pojedina njegova drama nastala kao produkt njegove momentane psihičke dispozicije, koja je svagda usko vezana s njegovim burnim životom. U tom smislu smijemo nazrijevati u pojedinim junacima njegovih drama refleks njegove vlastite ličnosti.

»Ukleti Holandjanin« nastao je u Parizu, gdje je Wagner proživio svoje najteže dane (1839—42). Poput Holandjanina je željno iščekivao andjela, da ga spasi iz burnih valova života, koji su ga nemilice bili. Da će taj andjeo doći, bio je duboko uvjeren. U toj dispoziciji ugledao i stvorio je »Sentu«, odanu ženu, koja čezne zatim, da ispuni svoj poziv: da spasi bijednog vječitog mornara, kojeg gleda na sti-

jeni u očinskoj kući, čiji joj se lik tako živo usjekao u dušu već u njenom djetinjstvu, kad je željno gutala priču, što joj je kazivala Mary.

Tu je priču čuo Wagner od mornara na svom burnom i tegotnom putu iz Rige preko Londona do Boulogne sur mer (1839). Ideju spasa dometnuo je sam Wagner potaknut nato od H. Heinea. Djelo je g. 1840. skicirano, g. 1841. dovršeno. Tekst i muzika nastali su uporedo. Izvedeno je prvi put g. 1843. u Dresdenu.

I. čin. Pred nevremenom morao se Daland, na povratku sa dugog putovanja, jedva sedam milja od svog doma, sklonuti u jedan zaljev bregovite norveške obale. Umorni od borbe sa nadmoćnim elementom idu mornari na počinak, pa i kormilar ne može odoljeti snu. U to dojezdi tamna, sablazna ladja sa crvenim jadrima. Iz nje izlazi blijed, tmuran — Holandjanin.

Opet je prošlo sedam ljeta. More ga ponovno baca na žal, nebi li našao ženu, vjernu do groba, koja bi mu donjela spas. Ali ne, nema vjer! Jednome se samo nada: doći će sudnji dan, kad će mrtvi ustati, propasti će svijet, a snjime on, vječni mornar, i tako će se riješiti muka. Na palubu je izašao Daland, koji opazi tuđu ladju. Nakon uzaludnog dozivanja opazi na kopnu kapetana s kojim se upusti u razgovor. Blijedi tudjinac, koji mu priča o svom tumananju po svijetu, i koji mu nudi neizmjereno bogastvo, ako ga primi pod svoj krov, svidja mu se neobično. Podilazi ga želja, da bi pridobio takvog muža kao vjerenika za svoju Sentu. Prije no što je to smislio naidju u razgovoru na to pitanje i obojica se lahko sporazume. Vrijeme se popravilo, Daland žuri se kući, a Holandjanin slijedit će ga.

II. čin. Dotle sanjari Senta o nesretnom mornaru, dok Mary i djevojke marljivo predu te si pjesmom krata čas. Ma da ju Mary i djevojke pozivaju na posao te ju draže ljubomornim vjerenikom Erikom, ona neprestano promatra sliku »ukletog Holandjanina« te im dapače pjeva baladu o njemu, o drskom mornaru, koji se je za oluje zakleo, da će jedriti oko rta, pa morao jedriti do u vječnost. Zao duh tjera ga sad za kaznu bez prestanka po moru, a on traži smrt i spas. Taj će mu donjeti vjerna, ljubeća žena. U ekstazi zaželi Senta na užas djevojaka i pridošlog Erika, da bi to smjela biti ona. Erik najavljuje dolazak očeve ladje, što uskomeša sve djevojke, koje se žure, da spremne sve za doček. Erik ponovno podsjeća Sentu na obećanje vjernosti, te joj predbacuje neobičnu sklonost za onu sliku. Na njeno opravdanje, da to čini iz samilosti za nesretnika, priča joj on neobičan san, u kome je vidio, kako je tog mornara otac doveo kući, i kako je taj Sentu odveo na more. U tom snu vidi Senta znak njenog poziva. Erik zdvojan pobjegne, a na vratima se pojavi otac Daland sa neobičnim strancem, kojeg Senta odmah prepoznaje. Očeva želja je, da se njih dvojica upoznadu. Na njihovu upornu šutnju odlazi, tumačeći, da žele ostati sami. Kao slika iz davnih vremena doimlje se Holandjanina lik Sentin. Od nje doć će mu spas. Senta obriče mu vjernost do groba.

III. čin: Dalandovi mornari se vesele uz pjevanje i ples, dok je na Holandjaninovoj ladji sve mrtvo i tiho. Niti djevojkama, koje nose hrane i piće, ne odgovaraju. Dalandovi ljudi plaše žene, da je to zacjelo ladja »ukletog Holandjanina«, našto se sve prestrašene povuku. Ali naskoro postaje tamo sve življe, dok ne nastupi oko ladje prava oluja, kroz koju se čuje užasan pjev. Dalandovi uplašeni pobjegnu. Iz kuće dolete Senta i Erik. On joj zdvojan predbacuje nevjeru. Ali ona poznaje samo jedan poziv, ma da je on sjeća na njihovu veridbu. Holandjanin, koji je prisluškivao, smatra, da se je opet uzalud nadao. On želi Sentu spasiti, dok mu nije obrekla vjeru pred Bogom, jer bi inače bila izgubljena za vjeke. Na njegov znak sprema se njegova ladja na polazak. Prestravljenim ljudima javlja, ko im je bio gost, te naglo odjedri. Senta je sa sve većim oduševljenjem slušala njegove riječi. Ona se oslobodi očevih ruku te poleti na stijenu, sa koje se vjerna do groba baca u more. Holandjaninova se ladja raspada i potone, a vječiti mornar je vjernošću spašen i rešen svojih muka.

Mladinski koncerti.

Pod gornjim naslovom ustanovljena je u Ljubljani institucija, kojoj je zadaća, da sistematskim predavanjima i koncertima odgaja slovensku mladež u muzičkoj umjetnosti. Ideator i duša ovog poduhvata je profesor ljubljanskog konservatorija g. K. Jeraj. Ovi su koncerti postali u Ljubljani kulturni faktor prvog reda, jer je u njihovom okviru moguća sistematska propaganda dobre, a naročito i slavenske i odnosno domaće muzičke produkcije..

Pošto su izvadjači ovih koncerata dobrim dijelom i članovi opere »Narodnega gledališča«, bila je lahko izvediva namisao, da se djelovanje te institucije privremeno premjesti u gradove gdje će opera gostovati, kako bi i tamo provodila svoju misiju: da upozna mladež, a i ostalu publiku sa slovenskom modernom, sa njenim strujama i težnjama, a napose sa sadanjim stanjem njene produkcije i reprodukcije.

Da se tačnije ilustrira cilj ove institucije bit će od koristi, ako na kratko oertamo organizaciju njenog djelovanja. Predavanja sa koncertom vrše se obično u nedjelju u 11 sati prije podne. Pristup imade svako, koji si kupi raspored tog koncerta (za minimalnu cijenu od nekoliko dinara).

Cijeli rad je podjeljen na tri godišta: sa po 10—12 predavanja godišnje. Prvo godišta obuhvaća slijedeći ciklus: I. Pjesma, II. Klavirska sonata, III. Arija, IV. Vijolinska sonata, V. Balada i melodram, VI. Cellosonata, VII. Dječja pjesma, VIII. Orgulje, IX. Dvački instrumenti i harfa, X. gudalački i pjevački kvartet, XI. gudalački orkestar i zbor, XII. veliki orkestar. — Drugo godišta obuhvaća ciklus od deset predavanja o glazbi svih nacija sa osobitom njegom slavenske muzike. Kod ovih koncerata, od kojih je svaki posvećen stanovitoj naciji, nastoji se, da budu izvadjući po mogućnosti pripadnici dotičnog naroda. — Treće godišta donosi historički razvitak glazbe i to: I. Grčka muzika, II. Gregorijanski koral, III. Liturgičko pjevanje pravoslavne crkve, IV. Trubadur i guslar, V. Starofrancuska glazba, VI. Staroitalijanska glazba, VII. Prethodnici klasičara, VIII. Klasici, IX. Romantička škola, X. Novije doba (do 1890.), XI. Novije doba (oko 1900.), XII. Moderna. —

Kako se vidi ogroman program, koji je velikim djelom već izveden i to uz pomoć domaćih (članovi Nar. gledališča, profesori konservatorija, Glasbena Matica, slovenski kvartet, kvartet dr. Kozine, Ljubljanski zvon itd.) i vanjskih umjetnika (J. Tkalčić, Zagrebački kvartet itd.). Priredjivači Omladinskih koncerata u Sarajevu, Dubrovniku i Splitu nadaju se, da će tamošnja javnost primiti njihov pokušaj onim interesom, koji zaslužuje takvo nastojanje, koje ima namjeru, da pospješi tako važno i potrebno medjusobno upoznavanje. Detaljni raspored bit će razvidan iz programa, koji će biti na prodaj na dnevnim blagajnama pozorišnih karata. —

Lastnik in izdajatelj: Uprava kr. Narodnega gledališča v Ljubljani.
Urednik: M. Pugelj. — — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

